

Inatsisartut Suleriaasianni § 33, imm. 4 naapertorlugu aalajangiiffigisassatut siunnersuut manna Naalakkersuisut saqqummiuppaat:

Uunga siunnersuut: Atomip nukinganut isumannaallisaaneq pillugu IAEA-imi nunani tamalaani isumaqatigiissummut Namminersorlutik Oqartussat akuersinissaat pillugu oqaaseqaateqarnissaq pillugu Inatsisartut aalajangiiffigisassaattut siunnersuut
(Inuussutissarsiornermut, Suliffeqarnermut, Niuernermut Nunanullu Allanut Naalakkersuisoq)

Tunngavilersuutit

Siunnersuut inassuteqaatit ”Uranimik piiaaneq avammullu annissuineq pillugu nalunaarusiaq”-mi allassimasut ilagaat. Nunani tamalaani isumaqatigiisut aatsitassanik qinngornernik ulorianartunik akulinnik piiaanermut toqqaannartumik tunngassuteqanngilaq, tamatumunnga taarsiullugu nunami atomip nukinganik nukissiorfinni isumannaallisaanermut tunngalluni.

Nunani tamalaani isumaqatigiisuttip imarisai:

Atomip nukinganut isumannaallisaanermut nunani tamalaani isumaqatigisut (isumannaallisaanermut nunani tamalaani isumaqatigiisut) 1994-imi juunimi pilersinneqarpoq. Isumannaallisaanermut nunani tamalaani isumaqatigiisut pingaartumik atomip nukinganik nukissiorfinni isumannaallisaanerup qaffasissumik qaffasissuseqalersinnissaanut taassumalu attanneqarnissaanut, qinngornernik ulorianartunik pisumik ajutoorsinnaanerit pakkersimaarneqarnissaannut aammalu ajutoortoqassagaluarpasiammarnissaata pinngitsoortinnissaanut/annikillissinnissaanut, tunngasuuvoq.

Isumannaallisaanermut nunani tamalaani isumaqatigiisut atomip nukinganik nukissiorfinni pissutsinut tunngasuuvoq, tassanilu nunani tamalaani isumaqatigiissummi paasinninneq malillugu inuiaqatigiinni atomip nukinganik nukissiorfiit nunami sananeqarsimasut ”kisimik” pineqartunut ilaapput.

Taamaattoq isumannaallisaanermut nunani tamalaani isumaqatigiisut aamma atomip nukinganik nukissiorfinni (atomip nukinganik nukissiorfiit) isumannaallisaaneq pillugu inatsisiliornissaq pillugu aalajangersakkanik imaqarpoq, ilanngullugit isumannaallisaanermut piumasaqaatit, atomip nukinganik nukissiorfimmik ingerlatsinissamut akuersissummik peqarnissamik piumasaqaatit, piumasaqaatit nakkutilliinermut misissuisarnermullu tunngasut kiisalu suliqaartuusunut akuliuttarnermut tunngatillugu inatsisiliornissamut piumasaqaatit aamma akuersissutit utertinneqartarneri pillugit.

Isumannaallisaanermut nunani tamalaani isumaqatigiissut aamma nunami namminermit nakkutilliinermut oqartussaasumik pilersitsinissaq pillugu piumasaqaammik imaqarpoq. Naalagaaffiit ilaasortaasut sulisartunik innuttaasunillu qinngornernik ulorianartunik qinngorfigitinnginnissaannik isumannaarisussaananerannut (atomip nukinganit nukissiorfinnit nunani tamalaani isumaqatigiissummi pineqartunut ilaasuneersumik), ilanngullugu annertussusissaannut killissaliussanik aalajangersaaneq, isumannaallisaanermut nunani tamalaani isumaqatigiissut aamma tunngassuteqarpoq.

Kiisalu nunani tamalaani isumaqatigiissummi aalajangersakkat, naalagaaffiit ilaasortaasut (atomip nukinganut) upalungaarsimanissamut tunngatillugu pisussaaffiit tunngassuteqarput; naalagaaffiit ilaasortaasut atomip nukinganik nukissiorfinnut atatillugu nukissiorfiup eqqaani nukissiorfimmi/eqqaani (on-site og off-site) upalungaarsimanermik pisariaqartumik pilersitsisussaapput. Naalagaaffiit ilaasortaasut nunam akisussaaffeqarfimminni atomip nukinganik nukissiorfeqanngitsut (nunani tamalaani isumaqatigiissummi paasinninneq tunngavigalugu – inuiaqatigiinni atomip nukinganik nukissiorfiit), nunami akisussaaffeqarfimminni eqqaminni atomip nukinganik nukissiorfimmi ajutoornernik/ajunaarnernik sunnerneqarsinnaasimagunik, atomip nukinganut upalungaarsimanermik pisariaqartumik pilersitsinissamik pisussaaffeqarput. Atomip nukinganik nukissiorfinni ajutoornerit/ajunaarnerit sunniutaat killissanik qaangiisuummata aammalu ungasissutsini isorartoorujussuarni sunniinermik malitseqarsinnaasarlutik, nunani tamalaani isumaqatigiissummi aalajangersakkat ulluinnarni atuunneranni, naalagaaffiit ilaasortaasut tamarmik atomip nukinganut upalungaarsimanermik pilersitsisussaapput.

Pisortanut allaffissornikkut aningaasaqarnikkullu sunniutaasussat

Nunani tamalaani isumaqatigiissutip pingaarnertut atuuffissaa – atomip nukinganik nukissiorfimmi isumannaallisaanermut tunngasut – Kalaallit Nunaanni nukissiorfinnut imaluunniit ingerlatanut tunngassuteqassasut takuneqarsinnaanngilaq, taamaalillunilu aamma nunani tamalaani isumaqatigiissutip Kalaallit Nunaannut atuunnissaanik tunuarsimaarfeqarnerup atorunnaarsinneqarnerani, taassuma atuunnerani, tassunga atatillugu inatsisitigut sunniuteqassasoq takuneqarsinnaanngilaq.

Atomip nukinganik nukissiorfinnik pilersitsinissamut ingerlatsinissamullu akuersissutinut, atomip nukinganik nukissiorfiit ingerlanneqarnerini nakkutilliinermut misissuisarnermullu kiisalu atomip nukinganik nukissiorfimmik ingerlatsinissamut akuersissummik atorunnaarsitsisarnermut, utertitsisarnermut il.il. tunngatillugu nuna inatsiseqarfiusoq pillugu nunani tamalaani isumaqatigiissummi aalajangersakkanut tunngatillugu, atomip nukinganik nukissiorfiit pillugit inatsit nr. 170, 16. maj 1962-imeersoq (atomitortunik nukissiorfinnut inatsit), nalunaarutikkut nr. 502, 1. oktober 1974-imeersukkut allannguuteqartinneqartoq, Danmarkimi aamma Kalaallit Nunaanni atuuppoq. Taamaaliornikkut isumannaallisaanermut

nunani tamalaani isumaqatigiissutip Kalaallit Nunaannut atuunnissaanut tunuarsimaarfeqarnerup atorunnaarsinneqarnerani, tamanna inatsisitigut sunniuteqassasoq takuneqarsinnaanngilaq.

Oqartussaasut suliassaannut, atomitortumik nukissiorfeqarnermut inatsisip malitsigisaannut, tunngatillugu Upalungaarsimanermut Aqutsisoqarfik aamma qinngornernut illersuinermt naalagaaffiup sullissivia (Statens Institut for Strålebeskyttelse) ataatsimoorlutik atomip nukinganut nakkutilliinermt oqartussaasuupput.

Uranimik piiaaneq avammullu annissuineq pillugu nalunaarusiami, oktober 2013-imeersumi allassimavoq, ”uranimut imaluunniit thorium-ip saffiugassartaanut tunngatillugu taakkuninngaaniillu tunisassianik suliareqqiinermt aatsitassarsiorfimmik ingerlatsinermt tunngatillugu, tassani ilaallutik tunisassianik uninngatitsineq aamma assartuussineq kiisalu tassunga atatillugu qinngornernik ulorianartunik akullit eqqagassartaannik pilersunut tamaginnut passussineq aamma akisussaasuuneq,” Namminersorlutik Oqartussat Kalaallit Nunaanni atomip nukinganut sillimaniarnermt suliassaqarfimmi aalajangiisinnaatitaasut, danskit naalakkersuisui aamma Namminersorlutik Oqartussat isumaqatigiissuteqassasut.

Tassani oqaatigineqarpoq isumannaallisaanermut nunani tamalaani isumaqatigiissut suliassanut isumaqatigiissummi taamaattumi pineqartunut ilaasussanut tunngassuteqassanngitsoq, tassami ”atomip nukinganik nukissiorfimmu” tunngatillugu inatsisip atuuffissaa isumannaallisaanermut nunani tamalaani isumaqatigiissummit annertunerusunut tunngassuteqarpoq – isumannaallisaanermut nunani tamalaani isumaqatigiissutip atuuffissaa atomip nukinganik nukissiorfinnut tunngassuteqarpoq, inatsisip atuuffissaani aamma assersuutigalugu uranimik piiaanermut atortut pineqartunut ilaallutik. Isumaqatigiissutip taaneqartup piviusunngortinneqarnera, taamaalilluni isumannaallisaanermut nunani tamalaani isumaqatigiissut malillugu oqartussaasut suliassaannut tunngatillugu inatsisitigut sunniuteqassanngitsoq ilimanarpoq.

Ajoqusiisumik qinngornernik ulorianartunik qinngorfigitinnissamut sulisartut innuttaasullu isumannaariffigineqarnissaat pillugu nunani tamalaani isumaqatigiissummi aalajangersakkanut tunngatillugu oqaatigineqassaaq, 1) qinngornernut ulorianartunut suliassaqarfik taamatut tamakkerluni Kalaallit Nunaannit akisussaaffigilerlugu tiguneqareersoq, 2) Kalaallit Nunaanni qinngornernut illersuinissamut inatsit aalajangersimasumik annertussusilimmik Kalaallit Nunaanni sulinermt avatangiisinik maleruagassiinermt ilaatinneqartoq, aamma 3) qinngornernut illersuinissamut nunani tamalaani isumaqatigiissummi aalajangersakkat, nunani tamalaani isumaqatigiissummi paasinnineq malillugu, atomip nukinganik nukissiorfinnut ”taamaallaat” tunngassuteqartoq. Taamaalilluni tassunga atatillugu nunani tamalaani isumaqatigiissutip Kalaallit Nunaannut atuunnissaanut tunuarsimaarfeqarnerup atorunnaarsinneqarnerani, ingerlaannaq inatsisitigut sunniuteqassasoq takuneqarsinnaanngilaq.

Nunani tamalaani isumaqatigiissummi atomip nukinganut upalungaarsimanissamut aalajangersakkanut tunngatillugu oqaatigineqarsinnaavoq, naalagaaffiup ilaasortaasup nuna akisussaaffeqarfia nunani/naalagaaffinni allani atomip nukinganik nukissiorfimmi ajutoornermit sunnerneqarsinnaasimappat, naalagaaffik ilaasortaasoq pineqartoq nunami akisussaaffeqarfimmini atomip nukinganik nukissiorfeqarnersoq taamaannginnersorluunniit apeqqutaatinnagu atomip nukinganut upalungaarsimanermik pilersitsisussaammat. Danmarkip eqqannguani atomip nukinganik nukissiorfinnik arlalinnik peqarpoq, taamaattumik Danmarki nunani tamalaani isumaqatigiissut malillugu atomip nukinganut upalungaarsimanermik pilersitsisussaalluni. Danmarkimi atomip nukinganut upalungaarsimaneq Upalungaarsimanermut aqutsisoqarfimmit isumagineqarpoq, tassungalu atatillugu atomip nukinganut upalungaarsimaneq aamma Kalaallit Nunaannik ilaatitsiviuvoq, tassami naalagaaffiup susassaqarfia tassani pineqarmat.

Upalungaarsimanermut aqutsisoqarfiup taamaalilluni Danmarkimi taamatullu Kalaallit Nunaanni atomip nukinganit pisumik ajutoortoqassagaluarpat ajunaarnersuaqassagaluarpallu upalungaarsimanerup pingaarnertigut pilersaaruserneqarnissaa isumagisussaavaa. Taamaattoq upalungaarsimanermut suliassat aalajangersimasut suliassaqarfimmut akisussaasuunermut tunngaviusoq malillugu suliarineqassapput, taanna malillugu kalaallit oqartussaasuisa suliassaqarfiit akisussaaffigilerlugit tiguneqarsimasut iluanni suliassaqarfimmi suliassaq suliarisussaallugit, assersuutigalugu peqqinnissaqarfimmi upalungaarsimanermut suliassaqarfiup aamma qinngornernut illersuinissamut suliassaqarfiup iluanni. Kalaallit Nunaata eqqannguani atomip nukinganik nukissiorfeqanngilaq, kisianni atomip nukinganik nukissiorfimmi ungasinnerusumi inissisimasumi ajutoortoqarnerani imaluunniit ajunaarnersuaqarnerani Kalaallit Nunaata eqqaa sunnerneqarsinnaassaaq. Taamaattoq isumannaallisaanermut nunani tamalaani isumaqatigiissutip Kalaallit Nunaannut atuutinneqarnissaanut tunuarsimaarfeqarnerup atorunnaarsinneqarnera atomip nukinganut upalungaarsimanermik annertunerusumik pilersitsisoqarnissaanik malitseqassanngilaq, tassami oqaatigineqareersutut suliassaq taanna naalagaaffiup susassaqarfiatut Upalungaarsimanermut aqutsisoqarfimmit suliarineqareerpoq.

Inuussutissarsiortunut allaffissornikkut aningaasaqarnikkullu sunniutaasussat
Soqanngilaq

Attaveqatigiinneq

Oqaaseqaateqartoqarenerani, Kalaallit Nunaanni atuutsitsilernissaq siunertaralugu, oqartussaasut attuumassuteqartut attaveqarfigineqassapput.

Tusarniaaneq

Inatsisartut aalajangiiffigisassaattut siunnersuut Naalakkersuiusut tusarniaanermut nittartagaanniippoq 12. Juni-miit 6. aggustimut 2015. Tusarniaassut tiguneqarsimangilaq.

Taamatut oqaaseqarlutik Naalakkersuisut inassutigaa, atomip nukinganut isumannaallisaaneq pillugu IAEA-imi nunani tamalaani isumaqatigiissut, Namminersorlutik Oqartussat akuerissagaat, Inatsisartut aalajangissasut.

Ilangussat:

- 1) Det Internationale Atomenergiagentur-imi atomip nukinganut isumannaallisaaneq pillugu nunani tamalaani isumaqatigiissutip naalisarnera
- 2) Atomip nukinganut isumannaallisaaneq pillugu IAEA-imi nunani tamalaani isumaqatigiissut